

no te rawhiti," ara, no te takiwa ki te Whanau-a-Apanui.' He tika te mahara o te Etita. Te ingoa o taua hikareia mona nei te puora aroha nei, "ko Tawhiti," E ki ana te waiata:

Marama te titiro.

Pae ka reakina kai Rawhiti, e;

Kai raro e *Tawhiti*,

Te awhi tipu a to wahine e"

Te "Tawhiti" nei, ko "Tawhiti-rangi," ara ko te "Waka Tawhiti," ara Te Waka Tuteranginoti, rangatira o Te Whanau-a-Apanui, ka tekau tau pea tona matenga atu inaianei. Na to matau tuahine na Te Keepa tuahine o Koopu Erueti i korero tenei korero kia au i Whakatane i to maua rongonga atu e waiatatia mai ana e etahi tangata.

WHAKAMARAMA WAIATA.

"Kaati ka tutuki te haere ki

Te Kaha makau rau kia *TE HOATIKI*."

Kei te whakamarama 26 a te Etita i te Waiata 131, e ki ana ko tenei tangata ko "Te Hoatiki no te whanau a Te Ehutu." Kaore tenei i te hangai. Ko Te Hoatiki, ko te tane tenei a Hine-matioro wahine rangatira o te Tai-Rawhiti. I te kaha rawa o te mana o te wahine, ka ngaro to te tane. Ko nga pakeke mohio ki te ingoa o te tane a Hinematiaro kaore e aro ana ki te rapa i tona whakapapa. Na Rutene Koroua o Ngatikonohi, whangara, i homai tenei whakapapa kia au

Konohi

Marukawiti

Te Riwai

Tanetokorangi

Ruanuku

Hinematiaro

Te Hoatiki

Ka kitea i konei he riterite tonu ia te whakapapa o Hinematiaro raua ko tona tane.

Tena, mehemea no Whangara enei tangata he aha te kupu o te patere nei i penei ai."

"Kati ka tutuki te haere, ki Te Kaha makau rau, kia Te Hoatiki."

Na Te Hapi Hinaki, kaumatua o Whangara tenei whakamarama i homai kia au. Ko Hinematiaro raua ko Te Hoatiki i te Kaha e noho ana. Te maara i mahi kai ai o raua tangata ma raua ko "*Maara-a-Te Atua*." Kei a Wiremu Hei taua maara i tenei ra. I te tau tuatahi tonu ka hinga te kumara. Haere ake nga kete e 400. Ka haere te rongo o te nui o te kai o te maara a Hinematiaro. Ka tae te rongo kia Tamahae i Maunga-roa e noho ana. Ka whakatauki te koroua ra: 'He wha-te-rau ki Raemaihi, e ara tou ingoa; he wha-te-rau ki maara-a-Te Atua, kaore e ara tou ingoa. Ko "*Raemaihi*" he maara kei Whangara. Ka haere te korero ra ka tae kia Hinematiaro raua ko Te Hoatiki i Te Kaha ka mate te tokorua nei i te whakama: Ko to raua hokinga tena ki to raua na kainga ki Whangara.